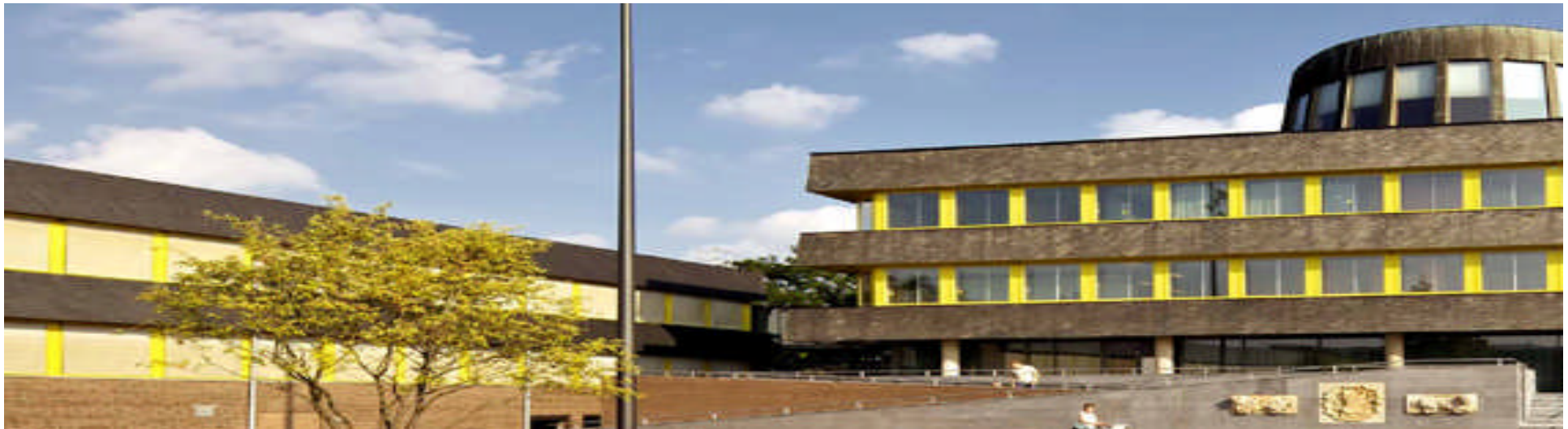

Gemeente Doetinchem

Accountantsverslag 2015

6 juli 2016

An independent member of Baker Tilly International

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Doetinchem
Postbus 9020
7000 HA DOETINCHEM

Zwolle, 6 juli 2016

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben de jaarrekening 2015 van de gemeente Doetinchem, opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders, gecontroleerd. Bij deze jaarrekening hebben wij op 1 juli 2016 een controleverklaring met beperking verstrekt.

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2015. Op 8 april hebben wij het concept ambtelijk besproken en op 2 mei met de portefeuillehouder financiën en de directeur financiën. Daarnaast hebben wij u op 23 juni een toelichting gegeven over de stand van zaken op het gebied van het sociale domein inzake de decentralisaties alsmede de hiermee gepaard gaande fouten en onzekerheden. In dit rapport zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Wij hebben onze interimcontrole uitgevoerd in november 2015 en de eindejaarscontrole in maart-juni 2016.

Wij willen u bedanken voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

Baker Tilly Berk N.V.

drs. E.H.J.D. Damman RA

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting

1. Bevindingen jaarrekening 2015
2. Overige significante zaken
3. Vermogen en resultaat
4. Interne beheersing en AO/IB
5. Overige onderwerpen

Bijlagen

Baker Tilly Berk contactpersonen met betrekking tot dit rapport zijn:

drs. E.H.J.D. Damman RA
Extern accountant
e.damman@bakertillyberk.nl

D.M. Spekenbrink – Pigge MSc RA
Manager
d.spekenbrink@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.
Burg. Roelenweg 14-18
8021 EV Zwolle
Postbus 508
8000 AM Zwolle
T +31 (0)38 425 86 00

Managementsamenvatting (1/5)

Reikwijdte van de controle	<p>Met de gunning van 25 mei 2015 welke door middel van onze vaktechnische opdrachtbevestiging is bevestigd op 16 november 2015 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging 2015. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.</p> <p>Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2015 voldoende voor de doelstelling van onze controle.</p>	-
Eerstejaars controle	<p>Baker Tilly Berk is met ingang van boekjaar 2015 benoemd door de raad als accountant van de gemeente Doetinchem. Een eerstejaarscontrole kenmerkt zich als een intensief traject. Immers de accountant moet de gemeentelijke organisatie leren kennen en vraagt documenten op die reeds bij de voorgaande accountant in bezit waren. Daarnaast dienen wij een controle uit te voeren op de beginbalans van het boekjaar 2015 (op basis van Standaard 510 van de Handleiding Regelgeving Accountancy). Dit ondanks dat de voorgaande accountant een goedkeurende verklaring heeft afgegeven. Inzake de beginbalans merken wij op dat sprake is van een door uw gemeente opgemerkte bevinding ten aanzien van de financiële vaste activa die u aan ons heeft voorgelegd. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden is deze bevinding verwerkt.</p> <p>Tevens kennen wij een interne kwaliteitstoetsing voor afgifte van de controleverklaring. Ons controledossier is getoetst door een accountant, zijnde niet verbonden aan Baker Tilly Berk. Deze stelt vast of ons controledossier voldoet aan de wet- en regelgeving. De uitkomst van deze toetsing wordt gerapporteerd aan onze Compliance Officer, welke finale goedkeuring heeft gegeven om de controleverklaring behorende bij de jaarrekening 2015 van de gemeente Doetinchem te mogen verstrekken. In de basis vindt deze controle enkel plaats in het eerste controlejaar. Wij onderkennen dat een eerste jaar ook voor de gemeentelijke organisatie een zeer intensief traject is. Dit is het afgelopen jaar versterkt door de nieuwe taken op gebied van het sociale domein inzake de decentralisaties.</p>	-

Managementsamenvatting (2/5)

Controle- verklaring met beperking	Bij de jaarrekening 2015 van uw gemeente hebben wij op 1 juli 2016 een controleverklaring met beperking verstrekt. Deze beperking vloeit voort uit de onzekerheden ten aanzien van de nieuwe taken op het gebied van het sociale domein inzake de decentralisaties. De geconstateerde onzekerheden zijn terug te herleiden naar de PGB's van de SVB, de levering van de ZIN en de bate uit hoofde van de voorlopige regionale verevening. Er is geen sprake van niet-gecorrigeerde fouten.	Pagina 29
Bevindingen jaarrekening 2015	De belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekening 2015 betreffen: <ol style="list-style-type: none">1. De door het college van burgemeester en wethouders gemaakte schattingen zijn aanvaardbaar.2. De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast. In het verslagjaar 2015 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.3. De gehanteerde uitgangspunten en parameters voor het maken van schattingen bij het actualiseren van de grondexploitaties en het toetsen van de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden zijn aanvaardbaar.4. Wij wijzen uw gemeente op de risico's die uw gemeente loopt ten aanzien van het complex A18 Bedrijvenpark. Gezien de huidige ontwikkelingen lijkt de exploitatieopzet aan de optimistische kant. Als wij echter kijken naar de opties tot grondverkoop, constateren wij dat de huidige exploitatieopzet tot stand is gekomen op basis van een beste inschatting van de huidige omstandigheden.5. Gezien de huidige ontwikkelingen ten aanzien van het zuidelijk deel wijzen wij u op de risico's en onzekerheden ten aanzien van A18 Bedrijvenpark 2^e fase ofwel het noordelijk deel. Deze risico's en onzekerheden heeft uw gemeente toegelicht in de jaarrekening.6. Onder de overlopende activa is een vordering A18 opgenomen op de overige gemeenten die deelnemen in de samenwerkingsovereenkomst ter grootte van 65% van de gevormde verliesvoorziening ad € 7,6 miljoen voor dit complex (zuidelijk en noordelijk deel). Gezien de onzekerheden waarop wij uw gemeente ook in de voorgaande twee punten hebben gewezen, bestaat onzekerheid ten aanzien van de hoogte van deze vordering.	Pagina 8 tot en met 13

Managementsamenvatting (3/5)

Bevindingen jaarrekening 2015	<ol style="list-style-type: none">7. Onder de uitzettingen < 1 jaar is een vordering ad € 1,4 miljoen opgenomen samenhangend met in het verleden door uitkeringsgerechtigden gepleegde fraude betreffende het ten onrechte verkrijgen van een uitkering. Deze vordering is voor 30% voorzien. Dit percentage ad 30% is niet gebaseerd op ervaringscijfers uit het verleden.8. De voorziening rioolbeheer is toereikend o.b.v. recent GRP 2016-2020.9. Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd naar aanleiding van de in de heffing opgenomen bijdragen voor toekomstige vervanging van investeringen. Wij adviseren u in het kader van de toekomstige opbouw van deze voorzieningen alsmede in rekening te brengen gemeentelijke heffingen deze voorzieningen te toetsen en op peil te houden aan de hand van beheerplannen.10. De voorziening wachtgeld wethouders is gecorrigeerd, zodat ultimo 2015 enkel een voorziening is gevormd voor de huidige wachtgelders.11. Uw gemeente heeft intern geconstateerd dat de in het verleden aan de SvN verstrekte leningen ad € 1.584.011 ten onrechte niet waren opgenomen onder de financiële vaste activa. Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden ten aanzien van de aard en oorzaak is de fout gecorrigeerd via het eigen vermogen. Aangezien de fout dateert uit het verleden heeft deze eveneens betrekking op de beginbalans.	Pagina 13 en 14
Decentralisaties	De onzekerheden op het gebied van het sociaal domein hebben geleid tot het afgeven van een controleverklaring met beperking. De onzekerheden zijn terug te herleiden naar onzekerheden rondom de PGB-budgetten, onzekerheden ten aanzien van de levering WMO Maatwerk - ZIN en WMO Jeugd - ZIN als gevolg van het ontbreken van getekende afrekeningen en onzekerheden samenhangend met de bate uit hoofde van de regionale verevening.	Pagina 15 tot en met 17
Analyse vermogen en resultaat	Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten is € 830.000 positief. Tussentijds is per saldo € 2,7 miljoen aan de reserves onttrokken waardoor het gerealiseerde resultaat € 3,5 miljoen positief is. Het eigen vermogen van uw gemeente is toegenomen met € 830.000 (conform het gerealiseerde totaal saldo van baten) en bedraagt ultimo 2015 € 64,2 miljoen ofwel circa 19,7% van het balanstotaal.	Pagina 23 en 24

Managementsamenvatting (4/5)

Interne beheersing en AO/IB

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij tijdens de interimcontrole een analyse en evaluatie uitgevoerd van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Bij deze controle hebben wij ons primair gericht op het opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratie organisatie en interne beheersing (AO/IB). Dit voor zover dit van belang is voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De conclusie is dat de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle in de basis toereikend zijn. Uw gemeente heeft echter te kampen met onzekerheden rondom de Jeugdzorg. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door externe omstandigheden die buiten de invloedssfeer van uw gemeente liggen, maar in het kader van onze controle wel gepaard gaan met onzekerheden die invloed hebben op onze oordeelsvorming.

De bevindingen voortvloeiend uit de interim controle zijn met een afvaardiging van uw ambtelijke organisatie besproken. Voor onze specifieke bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij u naar de door ons uitgebrachte managementletter 2015.

Pagina
25

Managementsamenvatting (5/5)

Geïdentificeerde fouten en tekortkomingen in de toelichtingen

De materialiteit bij de planning en uitvoering van onze controle is € 2.404.080. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 2.404.080
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 7.212.240

Rapporteringstoleranties		
Fouten	0,1% van de lasten	€ 240.408
Onzekerheden	0,1% van de lasten	€ 240.408

Er zijn geen geïdentificeerde fouten die de rapporteringstoleranties overstijgen. De waarborgen die de gemeente Doetinchem heeft getroffen zijn voldoende om een oordeel te geven over de getrouwheid en financiële rechtmatigheid met uitzondering van onze bevindingen op het gebied van de decentralisaties. Als gevolg van zaken die buiten de invloedssfeer van uw gemeente liggen hebben wij onvoldoende zekerheid verkregen over de lasten op het gebied van het sociale domein. De geconstateerde onzekerheden zijn hoger dan 3% van het totaal van de lasten, maar lager dan 10% van het totaal van de lasten. Daarom hebben deze onzekerheden geleid tot het afgeven van een controleverklaring met beperking.

Pagina 29

Onafhankelijkheid

Baker Tilly Berk N.V. is onafhankelijk van de gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen Baker Tilly Berk en de gemeente die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. In hoofdstuk 5.6 hebben wij een nadere uiteenzetting opgenomen van onze onafhankelijkheid in het kader van de controle van de jaarrekening 2015.

Pagina 28

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (1/7)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
1.	Schattingen	<p>Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders belangrijke schattingen voor de verslaggeving maken en toelichten. Wij hebben de schattingen die door het college van burgemeester en wethouders zijn gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2015 doorgenomen in het kader van onze jaarrekeningcontrole. De belangrijkste schattingen betreffen:</p> <ul style="list-style-type: none">a. Verwachte levensduur en waardering materiële vaste activab. Waardering financiële vaste activac. Waardering van uitzettingen met looptijd < 1 jaard. Grondexploitatie – niet in exploitatie genomen bouwgrondene. Grondexploitatie – bouwgronden in exploitatief. Voorzieningeng. Overlopende passiva	<p>Onderstaand hebben wij per belangrijke schatting gemotiveerd dat de door het college van burgemeester en wethouders gemaakte schattingen aanvaardbaar zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">a. De verwachte levensduur en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig, in lijn met hetgeen gebruikelijk is en consistent gehanteerd conform de door de raad vastgestelde afschrijvingsnotitie. Wij hebben geen indicaties voor niet verwerkte duurzame waardeverminderingen.b. Wij hebben geen indicaties van afwaardering inzake de onder de financiële vaste activa opgenomen verstrekte hypotheek.c. De voorziening voor dubieuze algemene debiteuren is bepaald op basis van een individuele beoordeling van de openstaande posten. De voorzieningen voor dubieuze belastingdebiteuren en debiteuren inzake sociale zaken zijn bepaald op basis van ervaringscijfers uit het verleden.d. Wij hebben geen aanwijzingen verkregen dat de boekwaarde van de bij uw gemeente op de balans opgenomen niet in exploitatie genomen complexen hoger ligt dan de verwachte marktwaarde. Wel vragen wij uw specifieke aandacht voor de risico's ten aanzien van de waardering van het bedrijventerrein A18. Hiervoor verwijzen wij ook naar onderstaande punten 3, 5 en 6.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (2/7)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
	Schattingen		<p>e. De waardering van de in exploitatie genomen complexen is gebaseerd op de uit de exploitatieopzetten voortvloeiende netto contante waarde berekeningen. Deze berekeningen zijn tot stand gekomen op basis van aanvaardbare parameters. Verder verwijzen wij u in dit kader ook naar onderstaande punten 3 en 4.</p> <p>f. De pensioenvoorzieningen wethouders zijn bepaald op basis van een beste inschatting van de toekomstige verplichtingen gebaseerd op actuariële berekeningen in overeenstemming met de wet APPA. De voorziening rioolbeheer is toereikend o.b.v. het recent opgestelde GRP 2016-2020.</p> <p>g. Wij kunnen ons vinden in de door het college en management gemaakt inschattingen.</p>
2.	Waarderingsgrondslagen	Tijdens onze controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen en de consistente toepassing daarvan beoordeeld. In dit kader komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen, schattingen, beoordelingen en onzekerheden en bijzondere transacties.	Naar onze mening zijn de door het college van burgemeester en wethouders gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. In het verslagjaar 2015 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke waarderingsgrondslagen.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (3/7)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling																		
3.	Grondexploitatie – Algemeen	<p>Bij het actualiseren van de grondexploitaties, maar ook bij het toetsen van de waardering van de niet in exploitatie genomen gronden worden door het college schattingen gemaakt. Dit geschiedt op basis van verschillende uitgangspunten en parameters. Wij hebben de uitgangspunten en parameters zoals deze zijn gebruikt voor het Meerjarenperspectief Grondexploitatie (MPG) beoordeeld. In onderstaande tabel zijn onze bevindingen weergegeven:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Belangrijkste schattingen</th> <th>Kwalificatie</th> <th>Toelichting</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Rentepercentage</td> <td>Voorzichtig</td> <td>Uw gemeente rekent binnen de grondexploitatie voor alle complexen met een rentepercentage van 3,4%. Dit rentepercentage is gebruikelijke binnen de sector, maar aan de voorzichtige kant als wij de rente vergelijken met de rentelast van uw gemeente zelf.</td> </tr> <tr> <td>Kostenstijging</td> <td>Evenwichtig</td> <td>Uw gemeente rekent met een kostenstijging van 2%. Op basis van de huidige marktomstandigheden en stadia waarin de complexen zich bevinden kunnen wij instemmen met deze inschatting.</td> </tr> <tr> <td>Opbrengstenstijging</td> <td>Evenwichtig</td> <td>Uw gemeente rekent in principe niet met opbrengstenstijgingen. Uitzondering hierop betreft het complex A18 waarvoor vanaf 2021 wordt gerekend met een opbrengstenstijging van 1%. Op basis van de huidige verkopen achten wij een opbrengstenstijging van 0% een reëel uitgangspunt. Een opbrengstenstijging ad 1% is mede ingegeven op basis van uitgevoerd onderzoek waaruit een toenemende behoefte aan bedrijventerreinen blijkt in de toekomst.</td> </tr> <tr> <td>Gehanteerde programmering</td> <td>Evenwichtig</td> <td>Gelet op de huidige marktomstandigheden lijkt de gehanteerde programmering voor de complexen te zijn gebaseerd op realistische inschattingen. Ook gezien de huidige ontwikkelingen kunnen wij instemmen met de gehanteerde programmering.</td> </tr> <tr> <td>Waardering NIEGG</td> <td>Optimistisch</td> <td>De niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen boekwaarde waarbij de boekwaarde is afgewaardeerd ingeval sprake is van een verwachte lagere marktwaarde. Wel constateren wij dat sprake is van risico's en onzekerheden ten aanzien van de waardering van het complex A18 Bedrijvenpark 2^e fase. Deze risico's en onzekerheden heeft uw gemeente toegelicht in de jaarrekening.</td> </tr> </tbody> </table>		Belangrijkste schattingen	Kwalificatie	Toelichting	Rentepercentage	Voorzichtig	Uw gemeente rekent binnen de grondexploitatie voor alle complexen met een rentepercentage van 3,4%. Dit rentepercentage is gebruikelijke binnen de sector, maar aan de voorzichtige kant als wij de rente vergelijken met de rentelast van uw gemeente zelf.	Kostenstijging	Evenwichtig	Uw gemeente rekent met een kostenstijging van 2%. Op basis van de huidige marktomstandigheden en stadia waarin de complexen zich bevinden kunnen wij instemmen met deze inschatting.	Opbrengstenstijging	Evenwichtig	Uw gemeente rekent in principe niet met opbrengstenstijgingen. Uitzondering hierop betreft het complex A18 waarvoor vanaf 2021 wordt gerekend met een opbrengstenstijging van 1%. Op basis van de huidige verkopen achten wij een opbrengstenstijging van 0% een reëel uitgangspunt. Een opbrengstenstijging ad 1% is mede ingegeven op basis van uitgevoerd onderzoek waaruit een toenemende behoefte aan bedrijventerreinen blijkt in de toekomst.	Gehanteerde programmering	Evenwichtig	Gelet op de huidige marktomstandigheden lijkt de gehanteerde programmering voor de complexen te zijn gebaseerd op realistische inschattingen. Ook gezien de huidige ontwikkelingen kunnen wij instemmen met de gehanteerde programmering.	Waardering NIEGG	Optimistisch	De niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen boekwaarde waarbij de boekwaarde is afgewaardeerd ingeval sprake is van een verwachte lagere marktwaarde. Wel constateren wij dat sprake is van risico's en onzekerheden ten aanzien van de waardering van het complex A18 Bedrijvenpark 2 ^e fase. Deze risico's en onzekerheden heeft uw gemeente toegelicht in de jaarrekening.
Belangrijkste schattingen	Kwalificatie	Toelichting																			
Rentepercentage	Voorzichtig	Uw gemeente rekent binnen de grondexploitatie voor alle complexen met een rentepercentage van 3,4%. Dit rentepercentage is gebruikelijke binnen de sector, maar aan de voorzichtige kant als wij de rente vergelijken met de rentelast van uw gemeente zelf.																			
Kostenstijging	Evenwichtig	Uw gemeente rekent met een kostenstijging van 2%. Op basis van de huidige marktomstandigheden en stadia waarin de complexen zich bevinden kunnen wij instemmen met deze inschatting.																			
Opbrengstenstijging	Evenwichtig	Uw gemeente rekent in principe niet met opbrengstenstijgingen. Uitzondering hierop betreft het complex A18 waarvoor vanaf 2021 wordt gerekend met een opbrengstenstijging van 1%. Op basis van de huidige verkopen achten wij een opbrengstenstijging van 0% een reëel uitgangspunt. Een opbrengstenstijging ad 1% is mede ingegeven op basis van uitgevoerd onderzoek waaruit een toenemende behoefte aan bedrijventerreinen blijkt in de toekomst.																			
Gehanteerde programmering	Evenwichtig	Gelet op de huidige marktomstandigheden lijkt de gehanteerde programmering voor de complexen te zijn gebaseerd op realistische inschattingen. Ook gezien de huidige ontwikkelingen kunnen wij instemmen met de gehanteerde programmering.																			
Waardering NIEGG	Optimistisch	De niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen boekwaarde waarbij de boekwaarde is afgewaardeerd ingeval sprake is van een verwachte lagere marktwaarde. Wel constateren wij dat sprake is van risico's en onzekerheden ten aanzien van de waardering van het complex A18 Bedrijvenpark 2 ^e fase. Deze risico's en onzekerheden heeft uw gemeente toegelicht in de jaarrekening.																			

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (4/7)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
4.	Grondexploitatie – A18 bedrijvenpark (zuidelijk deel)	<p>Dit complex betreft bedrijventerrein. Ten aanzien van dit complex heeft uw gemeente samen met de gemeenten Bronckhorst, Doetinchem en Oude IJsselstreek een samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerrein West Achterhoek afgesloten. Uw gemeente is penvoerder voor dit project en heeft het project voor 100% op haar balans staan, zowel qua boekwaarde als verliesvoorziening. Conform artikel 8 van de samenwerkingsovereenkomst voor 35% risicodrager.</p> <p>In 2015 hebben er geen verkopen plaatsgevonden, zodat ultimo 2015 een totale uitgeefbare oppervlakte resteert ad 380.510 m2. De exploitatieopzet toont een tekort ad € 4,9 miljoen waarvoor een voorziening is gevormd ad € 5,1 miljoen. Hierbij wordt uitgegaan van een doorlooptijd tot en met 2025 met een gronduitgifte van 40.000 m2 per jaar.</p>	<p>Gezien de omvang van dit complex en de huidige ontwikkelingen loopt uw gemeente wel degelijk risico's. Dit is met name het geval als de gronduitgifte langer duurt dan geraamd. In 2016 hebben nog geen verkopen plaatsgevonden. Wel geeft uw gemeente aan dat concrete belangstelling bestaat van drie bedrijven voor 7 ha. Ook heeft u als gemeente wel vertrouwen in het complex. Dit blijkt o.a. uit het aantrekken van een acquireur om druk te zetten op de verkopen.</p> <p>Wij hebben vastgesteld dat de huidige inschatting van de geraamde verliesvoorziening tot stand is gekomen op basis van een beste inschatting en hierbij is uitgegaan van aanvaardbare parameters en uitgangspunten. Wel zullen wij jaarlijks de voortgang van het project controleren en beoordelen of er indicaties zijn op een mogelijke (verdere) afwaardering. In de reserve grondexploitatie heeft u een extra bedrag gereserveerd mochten de verkopen vertraging oplopen.</p>
5.	A18 Bedrijvenpark 2 ^e fase (noordelijk deel)	Deze grond is nog niet in exploitatie genomen. De boekwaarde van deze grond bedraagt na aftrek van de voorziening ad € 2,5 miljoen € 47 per m2.	Gezien de huidige ontwikkelingen als ook marktomstandigheden voor het zuidelijk deel wijzen wij uw gemeente op de risico's ten aanzien van de waardering van deze grond, zijnde het noordelijk deel. Deze onzekerheid is naar onze mening voldoende toegelicht in de jaarrekening en betreft hiermee een onzekerheid in de verantwoording.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (5/7)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
6.	Vordering A18	Onder de overlopende activa is een vordering A18 opgenomen op de overige gemeenten die deelnemen in de samenwerkingsovereenkomst ter grootte van 65% van de gevormde verliesvoorziening ad € 7,6 miljoen voor dit complex (zuidelijk en noordelijk deel).	Gezien de onzekerheden waarop wij uw gemeente ook in de voorgaande twee punten hebben gewezen, bestaat eenzelfde onzekerheid ten aanzien van deze vordering. Deze onzekerheid is momenteel niet toegelicht in de jaarrekening. Graag bespreken wij dit met u.
7.	Voorziening vordering terugvorderen fraude WWB	Onder de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar is een vordering opgenomen ad € 1,4 miljoen verband houdende met het ten onrechte verstrekken van uitkeringen als gevolg van fraude door de uitkeringsgerechtigden.	Deze vordering is, evenals de overige vorderingen inzake het sociaal domein, op basis van ervaringscijfers inzake inbaarheid over de afgelopen jaren voorzien.
8.	Voorziening rioolbeheer	De afgelopen jaren is een verschil ontstaan tussen voorziening en het GRP 2010-2015. Dit verschil dat is ontstaan heeft meerdere oorzaken, namelijk: uitstel van gepland onderhoud, alternatief onderhoud en aanbestedingsvoordelen. U heeft aangegeven dat het een bewuste keuze van uw gemeente betreft dat behaalde voordelen niet uit de voorziening worden gehaald ten gunste van uw gemeente. Hierdoor geeft de voorziening een te hoog saldo en de reserves zijn te laag.	Recent is het GRP 2016-2020 gereed gekomen. Op basis van het toekomstig verloop van de voorziening is de huidige voorziening toereikend en benodigd voor het toekomstig gepland onderhoud. Gezien het feit dat via de rioolheffing geïnd geld altijd voor het rioleringsdoel moet worden aangewend is terecht een voorziening artikel 44, lid 2 gevormd.

1. Bevindingen jaarrekening 2015 (6/7)

Nr.	Onderwerp	Bevinding	Afhandeling
9.	Voorziening afkoopsommen begraafplaatsen	Niet alle voorzieningen zijn onderbouwd met een recent beheerplan. Deze voorzieningen vloeien voort uit de bijdragen voor de toekomstige vervanging van investeringen zoals deze worden geïnd via de gemeentelijke heffingen.	Aangezien uw gemeente in de heffing bijdragen heeft opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen zijn de voorzieningen terecht gevormd. Wel adviseren wij u in het kader van de toekomstige opbouw van deze voorzieningen alsmede in rekening te brengen gemeentelijke heffingen deze voorzieningen te toetsen en op peil te houden aan de hand van beheerplannen.
10.	Voorziening wachtgeld wethouders	Uit de aan ons ter beschikking gestelde specificatie voor de voorziening wachtgeld wethouders is gebleken dat het merendeel van deze voorziening betrekking had op wachtgeldverplichtingen van huidige of toekomstige wethouders die in de toekomst zouden kunnen ontstaan. Daarnaast heeft een deel van de voorziening betrekking op de huidige wachtgelden.	Ten aanzien van de mogelijke toekomstige verplichtingen is het niet toegestaan een voorziening te vormen aangezien heden geen sprake is van een verplichting. In dit kader heeft uw gemeente een correctie doorgevoerd, zodat ultimo 2015 enkel een voorziening is gevormd voor de huidige wachtgelden.
11.	Financiële vaste activa – Leningen aan SvN	Op basis van door uw gemeente uitgevoerd onderzoek blijkt dat in het verleden 3 tranches ad € 1.584.011 ten onrechte uit de algemene reserves zijn onttrokken. In de jaarrekening 2015 is dit hersteld door deze tranches onder de financiële vaste activa op te voeren als overige langlopende leningen. De bate is rechtstreeks in de reserves verwerkt.	De geconstateerde fout heeft eveneens betrekking op de beginbalans. Gezien de omvang van de fout leidt deze bevinding niet tot materiële onjuistheden in de jaarrekening 2014. Daarom is deze bevinding niet opgenomen als niet-gecorrigeerd controleverschil.

2. Decentralisatie Overheidstaken (1/3)

Sociaal domein

Algemeen

In 2015 is het takenpakket van de gemeente, als gevolg van de decentralisaties in het sociaal Domein, flink toegenomen. Voor de uitvoering van deze taken heeft de continuïteit van de zorgverlening voorop gestaan. In de sector is de afgelopen periode veelvuldig gecommuniceerd over de verantwoording in het sociaal domein. Hierbij hebben onder andere de NBA en de VNG meerdere brieven uitgebracht over de problematiek en de stand van zaken. Ook in onze managementletter is dit aan de orde geweest. De problematiek voor de jaarrekening uit zich in onzekerheden wat gevolgen (onzekerheden in de lasten) heeft voor de jaarrekening van uw gemeente. De belangrijkste onzekerheden bestaan uit:

- Onzekerheden ten aanzien van de levering van de zorg en hiermee de lasten PGB's vanuit de Sociale Verzekeringsbank.
- Onzekerheden ten aanzien van de juistheid en de levering van de zorg en hiermee de lasten PGB's doordat de verantwoording van de Sociale Verzekeringsbank is opgesteld op kasbasis en uw gemeente op grond van het BBV het baten – en lastenstelsel moet toepassen.
- Declaraties van zorgaanbieders zijn nog niet volledig ontvangen (getrouwheid) danwel er is achteraf onvoldoende zekerheid omtrent de geleverde zorg inzake de declaraties ZIN.
- Onzekerheden voortvloeiende uit voorlopige (boven) regionale vereveningen waarbij ook onzekerheden ten aanzien van de lasten bij andere gemeenten gevolgen hebben voor de onzekerheden in de lasten van de gemeente Doetinchem.

De onzekerheden die voortvloeien uit bovenstaande knelpunten hebben bij uw gemeente geleid tot het afgeven van een controleverklaring met beperking. Deze knelpunten omtrent de verantwoording van zorgkosten zijn van toepassing op nagenoeg alle gemeenten in Nederland.

Doetinchem

Voor de uitvoering van de zorgtaken werkt uw gemeente in belangrijke mate samen met de 7 andere gemeenten in de Achterhoek voor het afsluiten van inkoopcontracten van de Jeugdzorg. In de tabel hiernaast geven wij de lasten van het sociaal domein weer op het gebied van de PGB's (WMO en Jeugd), WMO maatwerk - ZIN, WMO beschermd wonen - ZIN en de Jeugdzorg zoals deze in de jaarrekening 2015 van de gemeente Doetinchem onder programma 3 De Doetinchemse Keuze zijn verantwoord.

Doetinchem (Bedragen * 1.000)	Begroot (na wijziging) 2015	Gerealiseerd 2015
WMO maatwerk – ZIN	11.262	8.159
PGB WMO (BG en HH)	683	2.505
WMO beschermd wonen - ZIN		20.748
PGB WMO beschermd wonen	26.802	7.500
Jeugdzorg – ZIN	13.285	11.779
PGB Jeugdzorg	2.122	1.935
Totaal	54.154	52.626

2. Decentralisatie Overheidstaken (2/3)

Sociaal domein (vervolg)

In de onderstaande alinea's bespreken wij per categorie/soort de effecten van de eerder genoemde onzekerheden voor de jaarrekening van de gemeente Doetinchem.

Jeugdzorg - ZIN

Voor de uitvoering van de Jeugdzorg heeft de gemeente samen met de 7 andere gemeenten in de Achterhoek contracten afgesloten met zorgaanbieders. In deze contracten zijn afspraken gemaakt over de verantwoording van de geleverde zorg in het boekjaar. Met de grote zorgaanbieders is in eerste instantie afgesproken dat zij een controleverklaring zouden verstrekken over de juistheid en volledigheid van de ingediende declaraties in het boekjaar. Dit op basis van het controleprotocol van de Achterhoekse gemeenten dat is afgeleid van het IZA controleprotocol. Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft de gemeente Doetinchem nodig om zekerheid te krijgen dat alle gefactureerde zorg conform indicatie is geleverd en gefactureerd, voor de juiste prijs is gefactureerd en aan een inwoner van de gemeente Doetinchem is verstrekt. Als gevolg van de ontstane (verantwoordings- en registratie) problematiek, heeft een belangrijk deel van de zorgaanbieders nog geen goedkeurende controleverklaring verstrekt. Daarom heeft uw gemeente gekozen om met de zorgaanbieders af te rekenen en hiermee te kiezen voor de zogenaamde optie c uit de Handreiking Toelichting finale afrekening bij natura contracten Wmo en Jeugd 2015. Aangezien uw gemeente niet in staat is geweest om af te rekenen met alle zorgaanbieders zorgt dit voor een onzekerheid op het gebied van juistheid en volledigheid (getrouwheid en rechtmatigheid) van de kosten voor Jeugdzorg.

WMO maatwerk - ZIN

De problematiek van de WMO is vergelijkbaar met de Jeugdzorg met betrekking tot het leveren van zorg in natura. Ook hierbij is de gemeente afhankelijk van goedkeurende controleverklaringen van zorgaanbieders en heeft uw gemeente gekozen voor de afrekenvariant.

WMO beschermd wonen - ZIN

De WMO beschermd wonen – ZIN loopt via budget subsidies. Ten aanzien van deze subsidiestroom hebben wij bij onze controle geen bijzonderheden geconstateerd.

PGB's

De gemeente Doetinchem heeft de totale kosten inzake de PGB-budgetten gebaseerd op recente informatie van de SVB inzake de WMO en de schattingsmodule voor wat betreft de Jeugdzorg. Intern is een analyse opgesteld waarbij de realisatie in de tijd is gevolgd. De accountant van de SVB heeft een afkeurende controleverklaring afgegeven bij zowel de Verantwoording 2015 Trekkingsrecht pgb Jeugdwet als de Verantwoording 2015 Trekkingsrecht pgb Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze verklaring is afgegeven op totaalniveau voor alle Nederlandse gemeenten. De accountant van de SVB heeft geen verklaring verstrekt inzake de gedeclareerde kosten per gemeente. Verder is de controleverklaring afgegeven bij de verantwoording op kasbasis. De geconstateerde fouten in deze verantwoording werken door in de jaarrekening van uw gemeente. Daarnaast is door de SVB geen controle uitgevoerd op de geleverde prestatie. Uitgangspunt in de wetten is dat de gemeente, en niet de SVB, samen met de budgethouder verantwoordelijk is voor de rechtmatige besteding en inhoudelijk materiële controle van het budget inclusief de door de SVB verrichte betalingen. Als gevolg hiervan is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de levering en hiermee de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten uit hoofde van PGB's. Tenslotte is de gecontroleerde verantwoording op kasbasis waar uw gemeente conform het stelsel van baten en lasten

An independent member of Baker Tilly International

2. Decentralisatie Overheidstaken (3/3)

verantwoording aflegt. Dit leidt eveneens tot een onzekerheid in de jaarrekening van de gemeente Doetinchem, zowel ten aanzien van de juistheid als ten aanzien van de levering van de lasten uit hoofde van PGB's.

G7 en LTA

Een deel van de (verrekening) Jeugdzorg verloopt via de 7 regio's in Gelderland (G7) alsmede op basis van Landelijke afspraken (LTA). Momenteel krijgen deze verrekeningen een eindstadium. Hierdoor kunnen de finale bedragen in de jaarrekening worden verwerkt. Ook voor de levering van deze zorg is de gemeente afhankelijk van controleverklaringen van de accountants van de zorginstellingen. Wij hebben vastgesteld dat de afrekeningen nog niet voor alle zorgaanbieders definitief zijn. Dit heeft tot gevolg dat sprake is van onzekerheden die doorwerken in de jaarrekening van uw gemeente.

Verevening

Binnen de regio Achterhoek is tussen de 8 gemeenten een verevening afgesproken. In week 21 van 2015 is de voorlopige verevening aan de accountants van de gemeenten afgegeven. Op basis van deze verevening krijgt de gemeente Doetinchem circa € 1.628.000 terug van de overige gemeenten. In deze verevening is de verrekening van het Landelijk Transitie Arrangement/overproductie vanuit de G7 nog niet meegenomen. De overproductie vanuit de G7 bedraagt op basis van de huidige bekende gegevens circa € 533.000. Deze overproductie leidt gezien de afspraken omtrent de regionale verevening niet tot te rapporteren fouten en onzekerheden in de jaarrekening van uw gemeente. De afspraak is dat de definitieve verevening over 2015 in december 2016 wordt berekend.

Samenvattend

In de tabel hiernaast hebben wij een samenvatting opgenomen van de niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden op het gebied van het sociaal domein. Uit de tabel blijkt een totale onzekerheid ad € 21.936.000 (absoluut) die heeft geleid tot het afgeven van een controleverklaring met beperking.

SVB (PGB's Jeugd, WMO BG + HH en WMO beschermd wonen)	€ 270.000
SVB (PGB's Jeugd, WMO BG + HH en WMO beschermd wonen)	€ 11.670.000
WMO – maatwerk ZIN	€ 3.186.000
Jeugd – ZIN	€ 5.452.000
Verevening	€ - 1.628.000
WMO – maatwerk ZIN	€ 4.973.000
WMO – beschermd wonen subsidies	€ 20.748.000
Jeugd – ZIN	€ 7.955.000
Totaal:	€ 52.626.000

Legenda:

 Niet-gecorrigeerde fouten

 Onzekerheden

 Geen fouten en geen onzekerheden > rapporteringstolerantie

2. Overige significante zaken (1/5)

Nr.	Onderwerp	Toelichting
1.	Single information Single audit	De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening is opgesteld door de gemeente. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de door u opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2015. Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij de gemeente nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.
2.	Fouten en onzekerheden SiSa-bijlage	<p>Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2015 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Hierbij worden alleen fouten en onzekerheden per specifieke uitkering opgenomen, boven een financiële grens, voor zover die niet zijn of kunnen worden gecorrigeerd.</p> <p>De financiële grens is per specifieke uitkering:</p> <ul style="list-style-type: none">• € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;• 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;• € 125.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>Wij doen dit met een tabel, die wij ook moeten opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd:</p>

2. Overige significante zaken (2/5)

Nr.	Onderwerp	Toelichting				
		Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang (in euro's)	Toelichting fout/onzekerheid
	Fouten en onzekerheden SiSa-bijlage	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Geen	0	N.v.t.
		D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	Geen	0	N.v.t.
		D10	(Volwassenen)Onderwijs (participatiewet) 2015-2017	Geen	0	N.v.t.
		E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Geen	0	N.v.t.
		G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	Geen	0	N.v.t.
		G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2015	Geen	0	N.v.t.
		G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_totaal 2014	Geen	0	N.v.t.
		G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2015	Geen	0	N.v.t.
3.	Rechtmatigheid	Uw gemeente moet voldoen aan een veelheid van externe en interne wet- en regelgeving. Wij zijn bij onze controle op het voorwaarden criterium uitgegaan van het normenkader voor de accountantscontrole. Wij hebben bij onze controle op het gebied van de externe en interne wet- en regelgeving geen rechtmatigheidsfouten aangetroffen. Ook uit de interne controlewerkzaamheden die uw gemeente over 2015 heeft uitgevoerd zijn geen bevindingen naar voren gekomen die wij onder uw aandacht moeten brengen.				

2. Overige significante zaken (3/5)

Nr.	Onderwerp	Toelichting
4.	Begrotingsrechtmatigheid	<p>De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet de gemeenteraad zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college van burgemeester en wethouders belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.</p> <p>Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college van burgemeester en wethouders inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.</p> <p>Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2015 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Essentieel is dat de gemeenteraad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.</p> <p>Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening moet aangeven dat de gemeenteraad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de gemeenteraad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.</p> <p>In totaal heeft uw gemeente € 219,3 miljoen aan lasten begroot (na wijziging). De werkelijke lasten zijn hoger dan de begrote lasten en komen uit op € 240,4 miljoen. Overschrijdingen worden met name veroorzaakt door overrealisatie op de programma's 3 De Doetinchemse keuze ad € 4,3 miljoen en 6 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting ad € 4,5 miljoen. In totaal is sprake van een hogere realisatie van € 21,1 miljoen (9,6%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 219,3 miljoen</p>

2. Overige significante zaken (4/5)

Nr.	Onderwerp	Toelichting																
	Begrotingsrechtmatigheid	<p>begroot, tegenover € 244,0 miljoen werkelijke baten. In totaal gaat het om een hogere realisatie aan baten van € 24,7 miljoen (11,3%).</p> <p>In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Op de volgende programma's zijn begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuur en veiligheid; • Economie en bereikbaarheid; • Onderwijs en cultuur; • Sport, openbaar groen en recreatie; • Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting; • Duurzaamheid, milieu en afval en • Middelen en organisatie grex. <p>Deze zijn in te delen in de hierna opgenomen categorieën, zoals genoemd in de Kadernota Rechtmatigheid 2015 van de Commissie BBV.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Lastenoverschrijving programma's (in euro's)</th> <th>Begrotingsafwijking</th> <th>Onrechtmatig, telt niet mee</th> <th>Onrechtmatig, telt wel mee</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Programma Bestuur en veiligheid Overschrijding: € 812 duizend</td> <td>Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.</td> <td>v</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Programma Economie en bereikbaarheid Overschrijding: € 173 duizend</td> <td>Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.</td> <td>v</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Programma De Doetinchemse Keuze Overschrijding: € 4,3 miljoen</td> <td>Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.</td> <td>v</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Lastenoverschrijving programma's (in euro's)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee	Programma Bestuur en veiligheid Overschrijding: € 812 duizend	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v		Programma Economie en bereikbaarheid Overschrijding: € 173 duizend	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v		Programma De Doetinchemse Keuze Overschrijding: € 4,3 miljoen	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v	
Lastenoverschrijving programma's (in euro's)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee															
Programma Bestuur en veiligheid Overschrijding: € 812 duizend	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v																
Programma Economie en bereikbaarheid Overschrijding: € 173 duizend	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v																
Programma De Doetinchemse Keuze Overschrijding: € 4,3 miljoen	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v																

2. Overige significante zaken (5/5)

Nr.	Onderwerp	Toelichting			
		Lastenoverschrijving programma's (in euro's)	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee
	Begrotingsrechtmatigheid	<p>Programma Onderwijs en cultuur</p> <p>Overschrijding: € 677 duizend</p>	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v	
		<p>Programma Sport, openbaar groen en recreatie</p> <p>Overschrijding: € 853 duizend</p>	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v	
		<p>Programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting</p> <p>Overschrijding: € 5,0 miljoen</p>	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v	
		<p>Programma Duurzaamheid, milieu en afval</p> <p>Overschrijding: € 701 duizend</p>	Betreft kostenoverschrijdingen die deels worden gecompenseerd door extra opbrengsten en verder passen binnen het bestaande beleid.	v	
		<p>Programma Middelen en organisatie grex</p> <p>Overschrijding: € 226 duizend</p>	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.	v	
		<p>Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. De geconstateerde kostenoverschrijdingen worden deels gecompenseerd door extra opbrengsten en passen verder binnen het bestaande beleid en hoeven op grond van de Kadernota 2015 van de commissie BBV niet meegeteld te worden in het accountantsoordeel.</p>			

3. Vermogen en resultaat (1/2)

Eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten te lopen. Een gemeente dan wel gemeenschappelijke regeling mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het nog te bestemmen jaarresultaat (= gerealiseerde resultaat) bedraagt € 3.551.000. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hierna volgende overzicht hebben wij de mutaties in de reserves schematisch weergegeven (x € 1.000):

Ontwikkeling eigen vermogen	2014	2015
Stand van de reserves per 1 januari	63.624	63.414
<i>Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar</i>	- 2.848	- 2.721
<i>Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening (=gerealiseerde resultaat)</i>	2.638	3.551
Totaal (= gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten)	- 210	830
Stand van de reserves per 31 december	63.414	64.244

De reserves van uw gemeente zijn in 2015 met een bedrag van € 830.000 toegenomen. De grootste toevoegingen betreffen de toevoegingen aan de reserve bovenwijkse voorzieningen, reserve maatschappelijke opvang, reserve stimulering volkshuisvesting en reserve pogg. Hiertegenover staan belangrijke onttrekkingen aan de reserves dekking investeringslasten grote projecten, parkeerfonds, sociaal domein, omzettaakstelling en pogg. Wij hebben vastgesteld dat deze toevoegingen en onttrekkingen zijn gebaseerd op een raadsbesluit. De totale toename van het eigen vermogen komt overeen met het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten van € 830.000 voordelig.

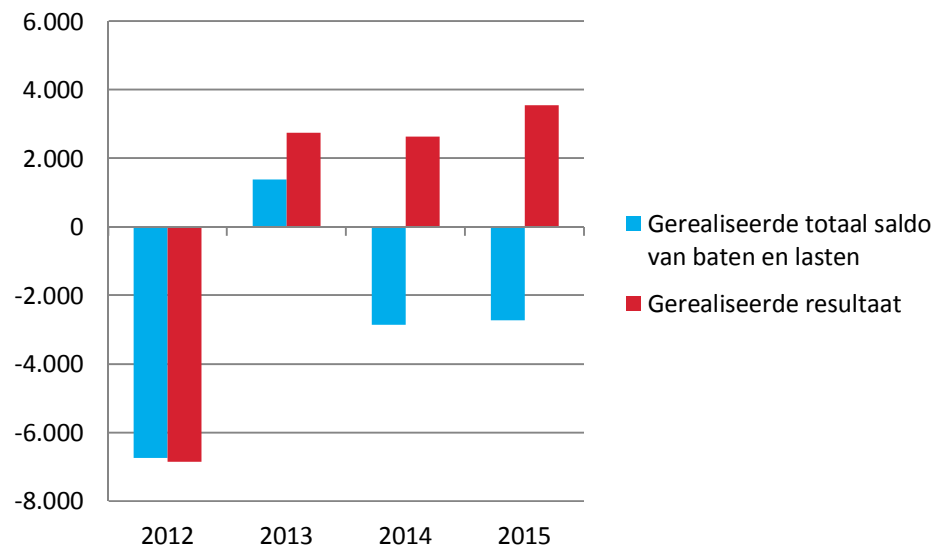
De omvang van uw reserves bedraagt ultimo 2015 circa 19,7% van het balanstotaal (2014: 18,9%).

3. Vermogen en resultaat (2/2)

Eigen vermogen

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten en het gerealiseerde resultaat van 2012 tot en met 2015.

Het overzicht van baten en lasten over 2015 toont een voordelig saldo van € 830.000 ten opzichte van een nadelig saldo van € 210.000 over het boekjaar 2014. Voor een meer uitgebreide analyse van het resultaat over het jaar 2015 verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Het resultaat over 2015 wordt beïnvloed door incidentele baten en lasten (per saldo lasten van € 1,5 miljoen).

4. Interne beheersing en AO/IB

Nr.	Onderwerp	Constatering en risico voor gemeente
1.	Interne beheersing algemeen	<p>In november 2015 hebben wij onze tussentijdse controle uitgevoerd. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat.</p> <p>Mede naar aanleiding van de bevindingen uit onze interim-controle hebben wij een managementletter uitgebracht. De belangrijkste aandachtspunten daarin zijn:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Achterstand invoer/opschonen cliëntgegevens decentralisaties;2. Logische toegangsbeveiliging: maatregelen kunnen verder worden aangescherpt;3. Uitgebreide toegangsrechten / functiescheidingsconflicten;4. Procuratie overzicht niet beschikbaar voor toetsing inrichting digitale inkoopworkflow;5. Aantoonbaarheid uitgevoerde testen wijzigingen applicaties;6. Afwezigheid van verplichtingen- en contractenadministratie maakt dat interne controle op de aanbestedingen achteraf wordt uitgevoerd. <p>Vanuit onze taak geven wij u mee dat het juist in deze tijd meer dan noodzakelijk is om de interne (financiële) beheersing binnen uw organisatie te behouden en te bewaken.</p>

Geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2: 393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat bij de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

5. Overige onderwerpen (1/3)

5.1. Bevestigingen van het college van burgemeester en wethouders

Wij hebben het college van burgemeester en wethouders ter confirmatie een schriftelijke bevestiging gevraagd en ontvangen aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

5.2. Meningsverschil met management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het college van burgemeester en wethouders en de medewerkers van de gemeente Doetinchem de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

5.3. Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging niet te boven gaat. In 2015 was de algemene norm het ministersalaris, wat neerkomt op € 178.000, inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage. Daarnaast dienen gemeenschappelijke regelingen het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2015 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is de vereiste toelichting opgenomen. Daarmee voldoet de gemeente Doetinchem aan de vereisten.

5.4. Naleving van overige wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving.

5. Overige onderwerpen (2/3)

5.5. Fraude

Bij de uitvoering van de controle hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (Standaard 240). "De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten".

Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag. Zij dienen zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen. Daarnaast hebben wij gevraagd naar het proces dat het college van burgemeester en wethouders daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft het college van burgemeester en wethouders aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst.

De huidige economische ontwikkelingen kunnen voor organisaties en hun werknemers leiden tot verhoogde prikkels of gelegenheden tot het doen van of meewerken aan fraude. Gelet op het belang van een risicoanalyse die is toegespitst op de huidige economische ontwikkelingen en actuele interne beheersing attenderen wij u op het belang van periodieke frauderisicoanalyses als vast onderdeel van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding zal de accountant een inschatting moeten maken van de frauderisico's, zich een beeld moeten vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen, en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, het college van burgemeester en wethouders en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, de gemeenteraad.

5. Overige onderwerpen (3/3)

Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor de betrekking van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de gemeente Doetinchem waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken van de gemeente Doetinchem. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers, die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of andere in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen en hebben significante transacties nader onderzocht. Daar zijn geen bijzonderheden uit naar voren gekomen.

Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

5.6. Onafhankelijkheid

In het verlengde van de Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, bevestigen wij dat de, naar ons oordeel, onafhankelijke positie in overeenstemming is met de wettelijke en beroepsvoorschriften. Tevens bevestigen wij dat de objectiviteit gedurende het afgelopen boekjaar niet is aangetast.

In onze controleaanpak zijn diverse maatregelen opgenomen die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld. De leden van ons controleteam moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid (schriftelijk) bevestigen.

Bijlage 1: Niet-gecorrigeerde fouten

Niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden

De volgende niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

	Staat van baten en lasten huidige jaar €	Activa €	Eigen vermogen €	Passiva €
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode				
Feitelijke afwijkingen				
nvt	0	0	0	0
Inschattingafwijkingen				
nvt	0	0	0	0
Totaal niet-gecorrigeerde fouten	0	0	0	0
Onzekerheden				
Prestatielevering declaraties SVB PGB-budgetten	9.969.321	0	0	0
Juistheid en prestatielevering SVB PGB-budgetten	1.700.439	0	0	0
Ontbreken getekende finale afrekeningen	8.638.574	0	0	0
Juistheid bate uit hoofde van regionale verevening	1.628.000			
Totaal onzekerheden	21.936.334	0	0	0

Wij rapporteren conform het controleprotocol van uw gemeente in dit rapport alleen fouten en onzekerheden die groter zijn dan € 240.408. Ook als de fouten en onzekerheden samen klein genoeg zijn voor een goedkeurende verklaring.

Bijlage 2: Actualiteiten (1/2)

In deze bijlage nemen wij actuele ontwikkelingen op die een rol spelen binnen uw sector.

Bij onze controle hebben wij onderstaande punten niet in alle gevallen specifiek beoordeeld of toegepast op uw organisatie. Wij zijn vanzelfsprekend bereid om met u van gedachten te wisselen over de gevolgen en beantwoording van mogelijke vraagstukken voor uw organisatie.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen
- Wijzigingen BBV
- Europese privacy verordening

Bijlage 2: Actualiteiten (2/2)

Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) af te dragen over de winstgevende activiteiten. Wij hebben vastgesteld dat de Vpb-plicht onder de aandacht is bij het management.

Persoonsgegevens bij lokale overheden

Met het oog op de strikte Europese regelgeving t.a.v. de privacy en de Wet Meldplicht Datalekken die is ingegaan per 1 januari 2016 is het compliant maken en houden van uw organisatie op basis van de nieuwe regelgeving een belangrijk aandachtspunt. De Meldplicht Datalekken houdt in dat organisatie een melding bij het College Bescherming Persoonsgegevens moeten doen als er sprake is van een datalek van persoonsgegevens binnen de organisatie. Van een datalek is sprake bij toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van deze persoonsgegevens bij een organisatie, zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt niet alleen het vrijkomen (lekken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. Denkt u bijvoorbeeld aan een kwijtgeraakte USB-stick of een gestolen laptop/telefoon waarop persoonsgegevens staan. Of verzending van e-mail waarin e-mailadressen voor alle geadresseerden zichtbaar zijn.

Omdat wij als accountantsorganisatie ook veelvuldig met persoonsgegevens van onze cliënten werken, hebben wij als organisatie onder andere de volgende maatregelen geïmplementeerd om een datalek te voorkomen. Zo werken wij bijvoorbeeld niet lokaal op onze laptops, maar in de cloud. Om toegang te verkrijgen tot deze sterk beveiligde omgeving loggen wij in door middel van een gebruikersnaam, wachtwoord en token. Hierdoor wordt de onderlinge data-uitwisseling tussen leden van ons controleteam tot nul beperkt. Om zorg te dragen voor een veilige data-overdracht tussen onze cliënten en onze accountantsorganisatie maken wij gebruik van een beveiligde transfer-verbinding. Hierbij worden gegevens door middel van een transactie-ID (gegenereerd door deze per mail te verzenden aan de zender bij het verzenden van documenten) in combinatie met een wachtwoord verzonden aan het ontvangend mailadres. Het ontvangend mailadres ontvangt hierbij na verzending enkel het transactie-ID in zijn mailbox. Het wachtwoord dat gebruikt wordt door zowel de zender als ontvanger betreft een afgesproken wachtwoord tussen beide partijen. Dit wachtwoord heeft de ontvanger nodig om de ontvangen bestanden te downloaden.

Bijlage 3: T.b.v. college/management

Eerstejaarscontrole

Wij merken op dat de eerstejaarscontrole zowel voor uw organisatie als voor ons een zeer intensief traject is geweest. Wij hebben ervaren dit is versterkt doordat de kwaliteit van het controledossier alsook de jaarrekening voor verbetering vatbaar zijn.

Bevindingen jaarrekening 2015

In aanvulling op de aan de gemeenteraad gerapporteerde bevindingen groter dan de rapporteringstolerantie ad € 240.408 hebben wij de volgende bevindingen geconstateerd waarmee een bedrag boven de € 120.000 is gemoeid. Deze bevindingen dienen wij aan u te rapporteren op grond van onze interne richtlijnen en zullen wij tevens opnemen in de door u te tekenen bevestiging bij de jaarrekening.

1. Bij zowel de Verantwoording 2015 Trekkingsrecht pgb Jeugdwet als de Verantwoording 2015 Trekkingsrecht pgb Wet maatschappelijke ondersteuning is door de accountant van de SVB een afkeurende controleverklaring afgegeven. De geconstateerde fouten in deze verantwoording werken door in de jaarrekening van uw gemeente en bedragen € 270.484.
2. De voorziening dubieuze debiteuren voor debiteuren inzake sociale zaken is bepaald op basis van ervaringscijfers over de afgelopen jaren. Wanneer wij de getroffen voorziening vergelijken met de inbaarheidspercentages over de afgelopen jaren constateren wij dat de voorziening te laag is voor een bedrag ad € 204.040.